

Maksullisen pysäköinti:

Kaupunkikehityslautakunnan 16.5.2024 käsittelyn jälkeiset jatkoselvitykset

Palautusesitys:

*"Esitän asian palautusta uudelleen valmisteluun. Valmistelussa tulee huomioida vaihtoehtona keskustapysäköinnin ja liityntäpysäköinnin kertamaksuille myös kuukausi- tai vuosimaksun suorittaminen. Jatkovalmistelussa tulee varmistaa, että keskusta-alueen **huoltoajo, hoivapalvelut ja esteetön pysäköinti** eivät vaarannu, ja tarvittaessa luodaan toimintamalli näiden maksuttoman pysäköinnin järjestämiseksi. Liityntäpysäköinnin osalta pyritään löytämään tapa erotella alueiden **muu kuin joukkoliikenteen käyttöön liittyvä pysäköintikäyttö**, sekä luodaan toimintamalli maksujen kohdentamiseen tälle käytölle."*

Kirjallinen selvitys palautusesityksen huomioihin

Kuukausi- tai vuosimaksun suorittaminen

Pysäköinnille on mahdollisuus tarjota kuukausi- tai vuosihintaa joko liityntäpysäköinnissä, keskustan asiointipysäköinnissä tai molemmissa. Kuukausi- tai vuosimaksun käyttöönotto olisi säännöllisesti pysäköivän kannalta hyödyllistä, sillä pysäköintioperaattorit voivat veloittaa pitempiaikaisen pysäköinnin ostamisesta pienemmän palvelumaksun kuin lyhytaikaisesta. Esimerkki kuukausimaksusta liityntäpysäköintialueella voisi olla 20 €/kk, jonka hinta asiakkaalle olisi esimerkiksi 15 % palvelumaksun kanssa 23 €. Kuukausimaksu liityntäpysäköintialueella voi joko toimia erillisenä suhteessa joukkoliikennelipun kytkentään, jota käsitellään jäljempänä, tai kyseiset asiat voidaan yhdistää. Kuukausimaksu voidaan siis tarjota pelkästään mobiilisovelluksesta ostettavaksi ilman pysäköintiautomaattien hankkimista.

Kuukausi- tai vuosimaksun käyttöönotto keskustassa mahdollistaisi sen ostajalle rajattoman pysäköintiajan, joten myös autojen pitkäaikaispysäköinti tai säilytys kadulla olisi mahdollista, kun tämänhetkiset pysäköinnin aikarajoitukset poistuisivat maksullisuuden myötä. Vaikka maksullisessakin mallissa olisi mahdollista rajoittaa pysäköinnin enimmäisaikaa, aikarajoitus toisaalta poistaisi maksullisuuden tuoman hyödyn pysäköintiajan joustavuudesta. Kuukausi- tai vuosimaksu ei tarkoita samaa kuin asukaspysäköinti, jossa pysäköintioikeus olisi rajattu vain tietyille käyttäjäryhmälle. Kuukausi- tai vuosimaksu voisi olla hyvä hinnoitella keskusta-alueella siten, ettei pitkäaikainen pysäköinti katualueella ole edullisempaa kuin viereisillä yksityisillä alueilla, jottei pysäköintiä siirry yksityisiltä alueilta kadulle. Ydinkeskustan taloyhtiöiden pysäköinnin hintataso vaikuttaisi tällä hetkellä olevan Oikotie-sivustolla julkaistuihin asuntoilmoituksiin perustuen keskimäärin hieman alle kahdenkymmenen euron luokkaa.

Kuukausi- tai vuosimaksun käyttöönoton vaikutusta kaupungin saamiin tuloihin ei ole tämänhetkisillä lähtötiedoilla mahdollista eritellä laskelmiin, koska tiedossa ei ole, kuinka suurelle käyttäjäryhmälle kuukausi- tai vuosimaksu olisi kannattava. Kannattavuus riippuu maksun suuruudesta, pysäköintien lukumäärästä ja niiden kestosta. Maksullisuudesta saatavia tuloja tulee sekä keskustassa että liityntäpysäköintialueilla arvioida tunti- ja päivähintaisten laskelmien perusteella siinäkin tapauksessa, että kuukausi- tai vuosimaksullinen malli olisi käytössä sen ohessa.

Kuukausi- tai vuosimaksulla ei voisi varmistaa itselleen pysäköintipaikkaa, joten sen ostamiseen sisältyisi riski, että pysäköintialue on täysi. Selvitettyjen tämänhetkisten pysäköintimäärien perusteella vapaan paikan löytäminen ei kuitenkaan pääsääntöisesti muodostuisi ongelmaksi Järvenpäässä tällä hetkellä.

Liityntäpysäköintialueista Aalloppi on päiväaikaan yleensä lähes täysi, mutta muilla liityntäpysäköintialueilla on yleensä tilaa.

Keskusta-alueen huoltoajo

Huoltoajo tarkoittaa tieliikennelain mukaan kiinteistön, sillä olevien rakennusten, tilojen ja laitteiden huoltoon tai vartiointiin liittyvä kuljetusta; jakeluliikennettä sekä sellaisten tavaroiden kuljetusta, joiden kantamista ei niiden painon tai muun erityisen syyn takia ole kohtuullista edellyttää; sellaisen henkilön kuljetusta, jonka toiminta- tai liikkumiskyky tai kyky suunnistautua on iän, vamman tai sairauden takia taikka muusta syystä rajoittunut; lasten kuljetusta, jos yhdellä henkilöllä on valvottavanaan useampi kuin yksi alle seitsemän vuoden ikäinen lapsi; asiakkaan noutamista ja tuomista taksiliikenteessä olevalla ajoneuvolla; ajoneuvon kuljettamista liikkumisesteisen tai kotihoidon pysäköintitunnuksella.

Huoltoajossa oleva ajoneuvo voi olla tarpeen pysäyttää esimerkiksi matkustajien jättämistä tai kuorman purkamista varten. Jos pysäyttämistä ei ole mahdollista tehdä tontilla, voivat katualueella pysäyttämiseen soveltuvia paikkoja olla tarvittaessa esimerkiksi ”Huoltoajo sallittu” -liikennemerkkin vaikutusalue, takseilla taksiasema-alue tai kuorman purkamista varten kuormauspaikka. Tarvittaessa ajoneuvon voi myös lyhytaikaisesti pysäyttää alueelle, jossa pysäköinti on kielletty, mutta pysäyttämistä ei ole kielletty. Jos käytettävissä ei ole mitään muuta pysäyttämiseen soveltuvaa paikkaa, on tieliikennelain rajaamin ehdoin pysäyttäminen sallittu joissakin tapauksissa myös jalkakäytävälle tai pyörätielle. Pysäköinnin maksullisuutta osoittavat liikennemerkkit eivät tulisi koskemaan mitään edellä mainituista alueista, ja kyseisiltä alueilta ei ole mahdollista periä pysäköintimaksuja.

Maksullisilla pysäköintipaikoilla pysäköintimaksu on kuitenkin maksettava riippumatta ajon tarkoituksesta, kun pysäköintipaikka on merkitty liikennemerkillä E2 (sininen P-merkki). Lyhytkin pysäyttäminen tällaiselle paikalle tulee olemaan maksullista, jos ilmaista tuntia ei oteta käyttöön. Jos maksua ei suoriteta, voi lyhyt pysäyttäminen johtaa virhemaksuun. Auton käyttö huoltoajotarkoituksessa ei siis ole peruste jättää pysäköintimaksua suorittamatta. Poikkeuksena tähän on taksiliikenteessä käytettävään ajoneuvon pysäyttäminen liikkumisesteisen ottamista tai jättämistä varten. Maksua ei myöskään tarvitse suorittaa pysäköitäessä liikkumisesteisen pysäköintitunnuksella tai kotihoidon pysäköintitunnuksella. Kotihoidon pysäköintitunnus ei ole tällä hetkellä käytössä Järvenpäässä.

Hoivapalvelut

Tieliikennelain mukaan kunta voi myöntää kotihoidon pysäköintitunnuksen enintään viideksi vuodeksi kerrallaan asiakkaan kotona suoritettavaa sosiaalihoitolain (1301/2014) 19 §:ssä tarkoitettua kotipalvelun, 20 §:ssä tarkoitettua kotihoidon ja 21 §:ssä tarkoitettua asumispalvelun tehtävää varten; terveydenhuoltolain (1326/2010) 25 §:ssä tarkoitettua kotisairaanhoidon tehtävää varten; vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/1987) tarkoitettua tehtävää varten; tai kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa (519/1977) tarkoitettua tehtävää varten. Tunnus myönnetään työntekijälle, yritykselle, yhdistykselle tai julkisyhteisölle ja pysäköintiin saa käyttää vain pysäköintitunnuksessa mainittua ajoneuvoa (enintään 3). Tunnus mahdollistaa pysäköinnin maksulliselle paikalle maksua suorittamatta sekä pysäköinnin pysäköintikieltoalueelle ja rajoitusta pidemmäksi ajaksi alueelle, jossa pysäköinnin enimmäisaikaa on rajoitettu.

Kotihoidon pysäköintitunnuksen käyttöönottoa on käsitelty kaupunkikehityslautakunnan kokouksessa 29.10.2020. Järvenpäässä asiaa valmisteltiin vuonna 2020 yhteistyössä pysäköinninvalvonnan, liikennesuunnittelun sekä hyvinvoinnin palvelualueen kanssa. Lisäksi kaupunki kävi tuolloin keskustelua

kotihoidon pysäköinnistä Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän (myöhemmin Keusote) ja sen jäsenkuntien edustajien kanssa. Keusoten näkemys on, että haasteita kotihoidon pysäköinnin osalta on niin julkisella katualueella kuin yksityisten kiinteistöjen alueillakin. Haasteet eivät kuitenkaan ole samanlaisia jokaisessa jäsenkunnassa.

Kotihoidon pysäköintiin liittyi Järvenpään osalta saadun selvityksen mukaan vuonna 2020 eniten haasteita keskustan alueen aikarajoitteisilla pysäköintipaikoilla (yleisin rajoitus 2 h). Kotihoidon pysäköintiin liittyen aikarajoitteisuus on sekä saapuneiden oikaisuvaatimusten että Keusotelta saadun tiedon mukaan aiheuttanut kotihoidolle ainakin satunnaisesti haasteita, kun asiakaskäynti on jostakin syystä pitkittynyt. Aikarajoitteet pääsääntöisesti poistuisivat keskustasta pysäköinnin maksullisuuden myötä.

Kotihoidon pysäköintitunnus antaisi kotihoitotyötä suorittaville mahdollisuuden pysäköidä ilman maksua. Se kuitenkin mahdollistaisi myös pysäköinnin sijainneissa, joissa pysäköinti on liikennemerkillä kielletty. Tällaisille paikoille pysäköinti voi aiheuttaa haittoja, kuten ajoneuvojen ohittamis- tai kohtaamisongelmia, näkemähaittoja tai haittaa kunnossapidolle tai jätetuholle.

Kotihoidon pysäköintitunnus ei anna pysäköintioikeutta kiinteistöjen omistamalla tai hallitsemalla alueella kuten asuinkiinteistöjen piha-alueella. Kiinteistöt voivat omalla päätöksellään sallia kotihoidon pysäköinnin kuten nykyäänkin. Lisäksi kotihoidon pysäköintitunnuksen käyttöönotto osaltaan vapauttaisi kiinteistöjä vastuusta järjestää asukkaidensa tarvitsemia kotihoidon käytössä olevia pysäköintipaikkoja, mikäli paikat järjestyvät pysäköintitunnuksen myötä katualueelta.

Kaupungilla ei ole tällä hetkellä käytössä sellaista järjestelmää, josta kotihoidon pysäköintitunnukset voitaisiin myöntää. Kotihoidon pysäköintitunnuksen käyttöönotto edellyttäisi uuden järjestelmän hankkimista. Hakemusten käsittely edellyttäisi lisäksi tiivistä yhteistyötä Keusoten kanssa (tarve mahdolliselle puoltolausunnolle, voidaanko lupa myöntää) sekä aiheuttaisi kustannuksia myös tarvittavan henkilöstöresurssin muodossa.

Valmistelun perusteella katsottiin vuonna 2020, etteivät tunnuksen käyttöönotosta saatavat hyödyt olleet Järvenpäässä riittävän suuria suhteessa tunnusten käsittelystä aiheutuvaan työmäärään ja kustannuksiin, mistä johtuen kotihoidon pysäköintitunnusta ei otettu käyttöön. Kotihoidon pysäköintitunnuksen käyttöönottoa voidaan kuitenkin selvittää tulevaisuudessa. Vuoden 2020 käsittelyyn verrattuna käyttöönoton harkintaan on käytettävissä huomattavasti enemmän muiden kuntien kokemuksia tunnuksen toimivuudesta.

Esteetön pysäköinti

Traficom voi myöntää liikkumisesteisen pysäköintitunnuksen sellaiselle vaikeasti liikkumisesteiselle tai sellaisen vaikeasti liikkumisesteisen henkilön kuljettamista varten, jolla on näkövamma tai jonka vammasta aiheutuu haittaa liikuntakyvylle.

Pysäköinnin maksullisuus ei tieliikennelain mukaan koske sellaisten ajoneuvojen pysäköintiä, joissa on liikkumisesteisen pysäköintitunnus. Liikkumisesteisen pysäköintitunnuksella varustetun ajoneuvon voi siis pysäköidä mille tahansa maksulliselle paikalle maksua suorittamatta.

Muun kuin joukkoliikenteen käyttöön liittyvän pysäköinnin erotteleminen liityntäpysäköintialueilla

Liityntäpysäköintialueiden käytön maksujen erotteleminen joukkoliikenneliityntään ja muuhun pysäköintiin edellyttäisi, että kaupunki hankkii joukkoliikenneliipun tunnistuksella toimivia pysäköintiautomaatteja, jotka

pystyvät tunnistamaan VR:n tai HSL:n lipun. Vantaan kaupungilta saatuun tietoon perustuen yhden pysäköintiautomaatin vuosikustannus voi olla jopa noin 4800 euroa. Liityntäpysäköinnin maksullisuuden tulolaskelmien perusteella pysäköintiautomaattien hankkiminen olisi todennäköisesti perusteltua ainoastaan Aallopin viereiselle liityntäpysäköintialueelle. Muilla alueilla maksullisuudesta saatava tuotto-odotus on niin matala, että pysäköintiautomaattien hankkiminen/ylläpito veisi suuren osan järjestelmän tuloista.

Tulolaskelmaan on arvioitu ensimmäisenä vaihtoehtona, että Aallopin pysäköintialueella 90 % pysäköisi joukkoliikennelipulla hintaan 1 €/päivä, ja muusta pysäköinnistä veloitettaisiin 2,5 €/päivä. Automaattikustannusten vähentämisen jälkeen tulot Aallopin pysäköintialueelta pysyisivät lähes samalla tasolla tai maltillisesti pienenisivät verrattuna kaikille yhteiseen päivähintaan 1 €/päivä.

Toisena vaihtoehtona on tarkasteltu, että Aallopin pysäköintialueella 90 % pysäköisi joukkoliikennelipulla ilmaiseksi, ja muusta pysäköinnistä veloitettaisiin 2,5 €/päivä. Siinä tapauksessa pysäköintialueelta saatavat tuotot kuluisivat pääosin automaattien kustannuksiin, joten automaattikustannusten vähentämisen jälkeen tuloa saataisiin erittäin vähän tai jopa ei lainkaan.

On hyvin mahdollista, että automaattikustannukset edustaisivat varsin suurta osaa järjestelmän tuottamista tuloista. Tästä johtuen pysäköintiautomaattien käyttöönotto aiheuttaisi kustannusriskin maksullisen liityntäpysäköinnin käyttöönottoon, eikä niitä pidetä perusteltuna ratkaisuna. Käytännössä joukkoliikennelipun kytkentä voisi olla hyvä ratkaisu siinä vaiheessa kun, se voidaan toteuttaa ilman fyysisiä automaatteja lippujen todentamista varten, aikataulu tälle ei ole tiedossa.